

N:o 153.

Af herr **I. G. E. Svensson** i Skyllberg, *innefattande tillägg till motionen n:o 139 om ändring af § 6 samt §§ 13 till och med 18 äfvensom §§ 20, 21, 22 och 25 riksdagsordningen m. m.*

Sedan jag vid innevarande riksdag väckt motion i den så kallade rösträttsfrågan (Andra Kammaren n:o 139) och därvid förbehållit mig att senare få till Riksdagen öfverlämna ett i motionen omförmäldt, i anslutning till densamma upprättadt förslag till indelning af riket i kretsar för val till Andra Kammaren, så anhåller jag härmed vördsamt att till fullständigande af min ifrågavarande motion få för Riksdagen framlägga nedanstående

Förslag till valkretsindelning.

Valkretsar.	Folkmängd den ³¹ / ₁₂ 1904.
<i>Stockholms stad.</i>	
Krets I. Nikolai och Katarina församlingar	59,925.
Krets II. Klara, Jakobs och Johannes församlingar samt Kungsholms östra rote	65,296.
Krets III. Adolf Fredriks församling	58,790.
Krets IV. Östermalms församling	67,247.
Krets V. Maria församling samt Kungsholms mellersta och västra rotar	66,688.

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 60 Häft. (N:o 153.) 1

Valkretsar.		Folkmängd den ^{31/12} 1904.
<i>Stockholms län.</i>		
Krets I.	Norra och Mellersta Roslags domsagor, Norrtälje, Östhammars och Öregrunds städer	58,369.
Krets II.	Stockholms läns västra domsaga, Södra Roslags domsaga (utom Värmdö tingslag) samt Sigtuna stad	64,938.
Krets III.	Södertörns domsaga, Värmdö tingslag, Södertälje och Vaxholms städer	64,802.
<i>Uppsala län.</i>		
Krets I.	Södra domsagan, Mellersta domsagan (utom Bälinge och Rasbo härad) samt Uppsala och Enköpings städer	66,446.
Krets II.	Norra domsagan, Bälinge och Rasbo härad	59,095.
<i>Södermanlands län.</i>		
Krets I.	Nyköpings domsaga, Nyköpings och Trosa städer	53,294.
Krets II.	Oppunda och Villåttinge domsaga samt Väster-Rekarne härad (utom Fors socken)	56,790.
Krets III.	Öster-Rekarne, Åkers och Selebo härad, Eskilstuna (med Fors och Klosters socknar) Strängnäs, Torshälla och Mariefreds städer	58,968.
<i>Östergötlands län.</i>		
Krets I.	Åkerbo m. fl. härads och Hammarkinds m. fl. härads domsagor, Linköpings och Söderköpings städer	64,233.
Krets II.	Björkekinds m. fl. härads domsaga och Norrköpings stad	82,095.
Krets III.	Finspånga läns och Aska m. fl. härads domsagor, Motala och Vadstena städer	61,861.
Krets IV.	Kinda och Ydre, Vifolka m. fl. härads samt Lysings och Gästrings domsagor och Skeninge stad	78,078.

Valkretsar.	Folkmängd den ³¹ / ₁₂ 1904.
<i>Jönköpings län.</i>	
Krets I. Tiveta m. fl. härads domsaga, Jönköpings och Grenna städer	66,803.
Krets II. Norra och Södra Vadsbo och Östra härads domsagor samt Eksjö stad	59,185.
Krets III. Västra härads samt Östbo och Västbo härads domsagor	78,894.
<i>Kronobergs län.</i>	
Krets I. Östra och Mellersta Väreuds domsagor samt Växjö stad	89,919.
Krets II. Västra Väreuds och Sunnerbo domsagor	68,084.
<i>Kalmar län.</i>	
Krets I. Tjusts samt Sevede och Tunaläns härads domsagor, Västerviks och Vimmerby städer ..	77,533.
Krets II. Aspelands och Handbörds samt Stranda och Norra Möre domsagor och Oskarshamns stad	65,022.
Krets III. Södra Möre och Ölands domsagor, Kalmar och Borgholms städer	84,377.
<i>Gottlands län.</i>	
Krets I. Hela länet	53,171.
<i>Blekinge län.</i>	
Krets I. Östra härads domsaga, Tvings och Hjortsberga länsmandistrikt af Medelstads härads domsaga samt Karlskrona stad	73,276.
Krets II. Bräkne och Listers domsagor, Ronneby länsmandistrikt af Medelstads härads domsaga, Karls- hamns, Sölvesborgs och Ronneby städer	74,682.
<i>Kristianstads län.</i>	
Krets I. Norra Åsbo samt Södra Åsbo och Bjäre domsagor, Stoby och Verums länsmandistrikt af Västra Göinge domsaga samt Engelholms stad	76,424.
Krets II. Villands och Östra Göinge domsaga, Vinslöfs och Brönneustads länsmandistrikt af Västra Göinge domsaga samt Kristianstads stad	73,189.
Krets III. Albo och Gärdss samt Ingelstads och Jerrestads domsagor och Simrishamns stad	70,946.

Valkretsar.		Folkmängd den ³¹ / ₁₂ 1904.
<i>Malmöhus län.</i>		
Krets I.	Oxie och Skytts domsaga, Bara härad, Trelleborgs, Skanör och Falsterbo städer	75,567.
Krets II.	Luggude härads domsaga och Helsingborgs stad	83,336.
Krets III.	Rönnebergs m. fl. härads domsaga och Landskrona stad	61,147.
Krets IV.	Frosta härads domsaga, Torna härad och Lunds stad	65,574.
Krets V.	Vemmenhögs m. fl. härads samt Färs härads domsagor och Ystads stad	70,862.
Krets VI.	Malmö stad	70,797.
<i>Hallands län.</i>		
Krets I.	Södra domsagan, Halmstads och Laholms städer	65,159.
Krets II.	Mellersta och Norra domsagorna, Falkenbergs, Varbergs och Kungsbacka städer	77,512.
<i>Göteborgs och Bohus län.</i>		
Krets I.	Askims m. fl. härads samt Inlands domsagor och Kungälfvs stad	77,944.
Krets II.	Orusts och Tjörns domsaga, Lane och Stängenäs härad, Uddevalla, Lysekils och Marstrands städer	63,626.
Krets III.	Norrvikens domsaga, Tunge, Sörbygden och Sotenäs härad samt Strömstads stad	60,372.
Krets IV.	Göteborgs Domkyrko- Kristine, Gamlestads och Haga församlingar	78,709.
Krets V.	Göteborgs Masthuggs, Karl-Johans och Lundby församlingar	69,895.
<i>Älfsborgs län.</i>		
Krets I.	Väne m. fl. härads och Kullings m. fl. härads domsagor, Vänersborgs och Alingsås städer ..	80,777.
Krets II.	Kinds och Redvägs samt Ås och Gäsene domsagor och Ulricehamns stad	60,344.
Krets III.	Marks m. fl. härads domsaga samt Borås stad ..	67,995.
Krets IV.	Nordals m. fl. härads samt Tössbo och Vedbo domsagor och Åmåls stad	71,398.

Valkretsar.

Folkmängd
den ³¹/₁₂ 1904.

Skaraborgs län.

Krets I.	Norra och Södra Vadsbo domsagor samt Marie- stads stad	59,678.
Krets II.	Vartofta domsaga, Kåkinds härad, Sköfde, Hjo och Falköpings städer	62,400.
Krets III.	Skånings m. fl. härads domsaga, Barne, Laske och Gudhems härad samt Skara stad	61,859.
Krets IV.	Kinne m. fl. härads domsaga, Åse och Viste härad samt Lidköpings stad	54,212.

Värmlands län.

Krets I.	Östersysslets domsaga, Nyeds härad, Kristine- hamns och Filipstads städer	55,604.
Krets II.	Mellansysslets domsaga, Näs härad och Karl- stads stad	64,713.
Krets III.	Jösse och Nordmarks domsagor samt Gillbergs härad	68,687.
Krets IV.	Fryksdals domsaga och Älfvals härad	66,219.

Örebro län.

Krets I.	Öster Nerikes domsaga och Örebro stad	68,151.
Krets II.	Väster Nerikes domsaga och Askersunds stad	54,705.
Krets III.	Nora och Lindes domsagor, Nora och Lindes- bergs städer	76,471.

Västmanlands län.

Krets I.	Södra och Västra domsagorna, Västerås, Kö- pings och Arboga städer	82,464.
Krets II.	Norra och Östra domsagorna samt Sala stad	66,939.

Kopparbergs län.

Krets I.	Hedemora domsaga, Falu domsagas norra tings- lag, Falu, Hedemora och Sätters städer	70,025.
Krets II.	Nedansiljans och Ofvansiljans domsagor	70,676.
Krets III.	Nås och Malungs samt Västerbergslags dom- sagor jämte Falu domsagas södra tingslag ...	81,286.

Valkretsar.	Folkmängd den 31/12 1904.
<i>Gäflborgs län.</i>	
Krets I. Gästriklands Östra tingslag och Gäfle stad	67,585.
Krets II. Bollnäs domsaga och Gästriklands västra tingslag	59,775.
Krets III. Södra Helsinglands domsaga, Forsa tingslag, Söderhamns och Hudiksvalls städer	60,014.
Krets IV. Västra Helsinglands domsaga, Bergsjö och Delsbo tingslag	57,842.
<i>Västernorrlands län.</i>	
Krets I. Medelpads västra domsaga, Njurunda och Indals tingslag samt Sundsvalls stad	63,490.
Krets II. Sköns, Ljustorps, Säbrå och Gudmundrå tingslag samt Hernösands stad	62,910.
Krets III. Ångermanlands Mellersta och Västra domsagor samt Nora tingslag	57,804.
Krets IV. Nätra och Nordingrå samt Själevads och Arnäs domsagor och Örnsköldsviks stad	54,573.
<i>Jämtlands län.</i>	
Krets I. Jämtlands Östra och Herjeådalens domsagor samt Östersunds stad	57,261.
Krets II. Jämtlands Norra och Västra domsagor	55,579.
<i>Västerbottens län.</i>	
Krets I. Södra och Västra domsagorna samt Umeå stad	84,954.
Krets II. Mellersta och Norra domsagorna samt Skellefteå stad	66,251.
<i>Norrbottens län.</i>	
Krets I. Piteå och Luleå domsagor och städer	76,355.
Krets II. Kalix, Torneå och Gellivare domsagor samt Haparanda stad	71,291.

Anmärkningsar.

Med den här genomförda indelningen har det lyckats att inskränka antalet af de domsagor, som behöft delas mellan två valkretsar, till 16 bland 121, under det 105 odelade tillfallit vederbörande valkrets. Endast 2 härad, nämligen Medelstads i Blekinge och Västra Göinge i Kristianstads län, hafva behöft delas mellan två kretsar.

I motionen angifves största folkmängden i en valkrets till 89,919 och den minsta till 49,157. Men efter dess affattande har Riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beslutit en omreglering af domsagorna i Hälsingland, som nödvändiggör en omläggning af valkretsarna i Gäfleborgs län, då den förut tänkta indelningen naturligen anslutit sig till de gamla domsagorna och upptagit såsom en valkrets den gamla norra Hälsinglands domsaga jämte Hudiksvalls stad med ett folkmängdstal af tillhoppa 49,157. Enligt ofvanstående indelning åter tillkommer minsta folkmängden Gottlands läns valkrets med 53,171 innevånare, medan största folkmängden finnes i Kronobergs läns första valkrets, såsom nyss sades, med 89,919 innevånare. Mot en riksdagsman svarar alltså högst en befolkning af 29,973 och lägst 17,124.

Af de 78 kretsarna hafva 61 en folkmängd, som med högst en sjättedel (11,241) afviker från riksmedeltalet, som vid 1904 års slut var 67,446, medan 7 kretsar hafva lägre och 10 kretsar högre folkmängd.

Den kretsindelning, som här uppgjorts med ledning af § 13 mom. 5 i den af mig föreslagna ändrade lydelsen af riksdagsordningen, kan i Stockholms stad, Jönköpings, Kronobergs, Gottlands, Hallands, Älfsborgs, Örebro, Gäfleborgs och Norrbottens län alldeles icke ändras. Detsamma är äfven fallet med Stockholms läns första, Södermanlands läns första, Kalmar läns första, Malmöhus läns andra, tredje och sjätte, Skaraborgs läns första och andra och Västernorrlands läns fjärde valkrets. Säkraste möjliga garanti är således här vunnen mot godtycke vid indelningen. I några få fall, nämligen vid Kalmar läns tredje, Gäfleborgs läns tredje och Västernorrlands läns andra valkrets, har detta mål icke kunnat uppnås utan att mindre lämpliga valkretsar måst bildas, men denna olägenhet är mindre än om spelrum lämnas öppet för mannarnas och kan afhjälpas genom en aldrig så ringa förmåga af anpassning hos valmännen.

I *Stockholms stad* sluter sig kretsindelningen helt och hållet till den nu gällande, med den enda ändring, som bestämdt kan väntas komma att företagas, vid den i höst förestående omläggningen af val-

kretsarna, i det Kungsholmens östra och mellersta rotar då med all säkerhet komma att förläggas till andra kretsar. De uppgifter å de territoriella församlingarnas folkmängd, med ledning af hvilka folkmängden inom de särskilda valkretsarna beräknats, äro hämtade ur Kungl. Maj:ts rösträttsproposition sid. 14, men deras summa understiger med 18 det folkmängdstal, som för Stockholms stad angifvits af statistiska centralbyrån i dess preliminära uppgifter om folkmängden vid 1904 års slut.

I *Stockholms län* har Södra Roslags domsaga måst delas, så att hufvuddelen tillhör andra valkretsen, men Värmdö tingslag den tredje, dit äfven Vaxholms stad blifvit förd. Denna indelning kan ändras i så måtto, att antingen äfven Åkers tingslag eller, i stället för båda, Danderyds tingslag eller ock Färentuna härad öfverföres till tredje kretsen, under det i annat fall Vaxholms stad eventuellt förflyttas till andra kretsen.

I *Uppsala län* kunde äfven Vaksala härad förläggas till andra kretsen, medan å andra sidan antingen Bälinge eller ock Rasbo härad kunde förflyttas till första kretsen.

I *Södermanlands län* är iakttaget, att Fors socken, som jämte Klosters socken med snaraste kommer att uppgå i Eskilstuna stad, blifvit afskild från Väster Rekarne härad och sålunda icke förlagts till andra, utan till tredje kretsen. Inom detta län kunde i stället för Väster Rekarne härad till andra kretsen förläggas Åkers och Selebo härad med städerna Strängnäs och Mariefred.

I *Östergötlands län* kan ingen annan ändring ske, än att Söderköpings stad öfverföres från första till andra och Skeninge stad från fjärde till tredje kretsen.

I *Kalmar län* kan blott den ändring ske, att Kalmar stad förläggas från tredje till andra kretsen.

I *Blekinge län* där det undantagsvis blifvit nödvändigt att bryta häradsindelningen för att erhålla valkretsar, som stanna inom de angifna folkmängdsgränserna, blifva naturligen flera kombinationer tänkbara, då en eller annan socken kunde flyttas öfver från den ena valkretsen till den andra. För att äfven här till ett minimum inskränka möjligheten af godtycke, har jag följt indelningen i länsmansdistrikt.

I *Kristianstads län* gäller angående delningen af västra Göinge härad detsamma, som vid Blekinge län är anmärkt. Kristianstads stad kunde möjligen flyttas från andra till tredje kretsen.

I *Malmöhus län* kunna första, fjärde och femte kretsarna äfven ordnas på följande sätt. *Första kretsen:* Oxie och Skytts domsaga,

Vemmenhögs härad samt Trelleborgs, Skanör och Falsterbo städer, *fjärde kretsen*: Torna och Bara domsaga med Lunds stad — och *femte kretsen*: Färs och Frosta domsagor, Ljunits och Herrestads härad med Ystads stad.

I *Göteborgs och Bohus län* kan Stångenäs härad med Lysekils stad öfverföras från andra till tredje kretsen, om Tunge och Sörbygdens härad öfverföres från tredje till andra kretsen; äfven kan Marstrands stad föras från första till andra kretsen. Inom Göteborgs stad kan likaledes ett utbyte tänkas mellan Haga församling å den ena och Lundby församling å den andra sidan. Folkmängdsuppgifterna för Göteborgs territoriella församlingar äro hämtade ur Kungl. Maj:ts rösträttsproposition sid. 14 där dock deras slutsumma med 1,113 understiger den af statistiska centralbyrån preliminärt uppgifna folkmängden för Göteborgs stad vid 1904 års slut.

I *Skaraborgs län* kunde den ändring tänkas, att Barne och Laske härad förlades från tredje till fjärde, men Kinna och Kinnefjärdings härad från fjärde till tredje kretsen.

I *Värmlands län* är en annan fördelning af valkretsarne tänkbar. *Första kretsen* kommer att omfatta Karlstads, Kils, Väse, Visnums och Ölme härad, Karlstads och Kristinehamns städer — *andra kretsen* Södersysslets och Nordmarks domsagor samt Grenna härad — *tredje kretsen* Jösse och Fryksdals härads domsagor, och *fjärde kretsen* Älfalds och Nyeds domsaga, Fernebo härad och Filipstads stad.

I *Västmanlands län* kunna de två valkretsarna äfven ordnas sålunda, att *första kretsen* omfattar södra och östra domsagorna, Västerås och Sala städer — och *andra kretsen* västra och norra domsagorna, Arboga och Köpings städer.

I *Kopparbergs län* är en annan indelning möjlig, så att *första kretsen* omfattar Falu domsaga, Gagnefs och Leksands tingslag samt Falu stad — *andra kretsen* Hedemora och Västerbergslags domsagor, Hedemora och Sätters städer — och *tredje kretsen* Ofvan-Siljans samt Nås och Malungs domsagor jämte Rättviks tingslag.

I *Västernorrlands län* kan Gudmundrå tingslag flyttas från andra till tredje kretsen, om antingen Indals eller Njurunda tingslag flyttas från första till andra kretsen.

I *Jämtlands län* kunna norra och östra domsagorna bilda den ena valkretsen, Södra domsagan och Härjeådalens domsaga med Östersunds stad den andra.

I *Västerbottens län* kunna kretsarna äfven fördelas så, att *första*
Bih. till Riksd. Prot. 1906. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 60 Häft. 2

kretsen omfattar Södra och Mellersta domsagorna samt Umeå stad, och *andra kretsen* Norra och Västra domsagorna samt Skellefteå stad.

Med undantag för Malmöhus, Värmlands, Västmanlands och Kopparbergs län, där båda de framställda alternativen torde finnas ungefär lika goda, kunna dock de i dessa anmärkningar antydda förändringar näppeligen tillrådas, men hafva likväl här upptagits för att anvisa de gränser, inom hvilka vederbörande hafva att röra sig vid rikets indelning i valkretsar.

Och får jag vördsamt hemställa, att detta förslag måtte remitteras till konstitutionsutskottet för att behandlas i sammanhang med förutnämnda, af mig väckta motion.

Stockholm den 24 mars 1906.

Ivan Svensson.
